

Fișierul de autoritate

Elena BONDOR

Abstract: The article presents the authority files pattern used in the Central University Library „Mihai Eminescu” Iași.

(servicii tehnice de bibliotecă; fișiere de autoritate)

1. BCU „Mihai Eminescu” din Iași - Authorities

În anul 2004, la Biblioteca Centrală Universitară din Iași s-a început derularea proiectului privind elaborarea fișierului de autoritate. Un an mai târziu a fost publicată lucrarea *Fișierul de autoritate nume de persoane. Ghid practic de utilizare în Aleph 500* (Iași, BCU „Mihai Eminescu”, 2005), prima de acest gen din România, realizată de Lăcrămioara Chihaiia (coordonatoarea proiectului), Elena Chipcea și Marinela Covaci. Ghidul oferă un model de construcție a fișierului de autoritate – nume de persoane în sistemul integrat de bibliotecă ALEPH.

În principalele secțiuni ale lucrării sînt prezentate și analizate chestiuni privitoare la blocurile folosite la crearea înregistrărilor de autoritate, la corespondența dintre câmpurile UNIMARC – Autorități și UNIMARC – Bibliografic, precum și la procesele de background (vizualizarea în catalog on-line).

În general, blocurile folosite pentru realizarea notițelor de autoritate sînt: blocul de identificare - 0, blocul informațiilor codificate - 1, blocul vedetei autorizate - 2, blocul notelor - 3, blocul intrărilor în relație de tipul „Vezi” - 4, blocul intrărilor în relație de tipul „Vezi și” - 5, blocul de clasificare - 6, blocul de legătură - 7, blocul surselor de informații - 8 și blocul utilizării naționale - 9 (p. 8). Dintre acestea, autoarele ghidului de autorități au optat pentru următoarele: blocul 2, al vedetei autorizate (din care a fost folosit câmpul 200); blocul 3, al notelor (câmpul 340 și câmpurile nevizualizate încă 300 și 305); blocul 4, al intrărilor în relație de tipul „Vezi” (câmpul 400); blocul 5, al intrărilor în relație de tipul „Vezi și” (câmpul 500); blocul 8, al surselor de informații (câmpurile 810, 830 și 856).

Modelul înregistrării de autoritate propus de autoarele ghidului cuprinde, în linii mari, următoarele elemente: numele autorului (vedeta autorizată în câmpul 200), datele biografice (notele din câmpul repetabil 340), alte nume cu care a semnat autorul (vizibile în câmpul 400: pseudonime, atunci cînd este cazul, sau numele de naștere, de căsătorie etc.), sursele folosite de catalogator (vizibile în câmpul repetabil 810), cîteva titluri reprezentative din opera autorului (în câmpul 830) și sursele on-line folosite (câmpul 856). În unele cazuri, în care un autor semnează lucrări în domenii diferite fie cu numele real, fie cu pseudonim, este necesară folosirea câmpului 500. În astfel de situații, pentru același autor sînt realizate cîte două fișe de autoritate. În prima, numele real este vedetă autorizată în câmpul 200 și pseudonimul este indicat în câmpul 500, iar în a doua fișă pseudonimul care fusese indicat în câmpul 500 devine vedetă autorizată în 200, numele real fiind notat în câmpul 500 (a se vedea exemplul ANDRONIC Octavian/ANDO de la pp. 55-56).

LA IAȘI, ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI – Elena Bondor: “Fișierul de autoritate”

Nu vom intra în detalii privitoare la alte aspecte teoretice tratate pe larg în cadrul lucrării. Vom face, în schimb, o incursiune în „laboratorul” fișierelor de autoritate realizate la biblioteca universitară ieșeană, pentru a indica modul în care sînt utilizate cîmpurile și subcîmpurile blocurilor prezentate anterior în construcția unui fișier. Următorul exemplu (pp. 52-53) este relevant în acest sens:

DB L BCU10
SYSID L 3917
FMT L AU
LDR L -----nx--a22-----3-45--
001 L 000003917
100 L a 2004101aruma0101----ba
200 1 L a CARAGIALE b I.L. g (Ion Luca) f (1852-1912)
340 L a Dramaturg și prozator român
340 L a Frecventează cursurile Conservatorului din București. Ocupă pe rând posturile de copist, sufleur și director general al teatrelor. A colaborat la Telegraful, Ghimpele, Alegătorul liber etc. În 1905 se stabilește la Berlin unde și moare. Membru post-mortem al Academiei Române (1948)
400 1 L a CARAGIALE b Ion Luca f (1852-1912)
400 1 L a CARAGIALE b Ion L. f (1852-1912)
400 1 L a CARAGEALE b J.L. f (1852-1912)
400 1 L a KARADŽALE b I.L. f (1852-1912)
400 0 L a CARAGIALE
801 0 a RO b BCU Iași
810 L a Mircea Zaciu, Dicționarul scriitorilor români, 4 vol. (București, 1995-2002)
810 L a LC
830 L a Opera: Teatru: O noapte furtunoasă (1879); O scrisoare pierdută (1885); D-ale carnavalului (1885). Schițe: Telegramme (1899); Inspecțiune (1900); Tal (1909). Nuvele: Năpasta (1890); O făclie de paște (1892)
856 4 L u <http://caragiale.net>

2. Fișiere de autoritate - modele

Dacă aruncăm o privire pe cataloagele on-line ale altor biblioteci, constatăm că există o gamă variată de fișiere de autoritate, care diferă de la o instituție la alta. În funcție de opțiunile fiecăreia, unele modele de autoritate sînt simple, iar altele de o complexitate mai mare. Fie ele simple sau complexe, aceste modele trebuie să respecte, după cum se menționează și în *Ghid*, regulile și principiile de bază oferite de Manualul UNIMARC – Authorities și de Declarația de Principii de la Frankfurt.

Vom examina în continuare, pe scurt, cîteva astfel de fișiere, realizate în mai multe biblioteci, pentru același autor. Ne vom opri la Friedrich Nietzsche.

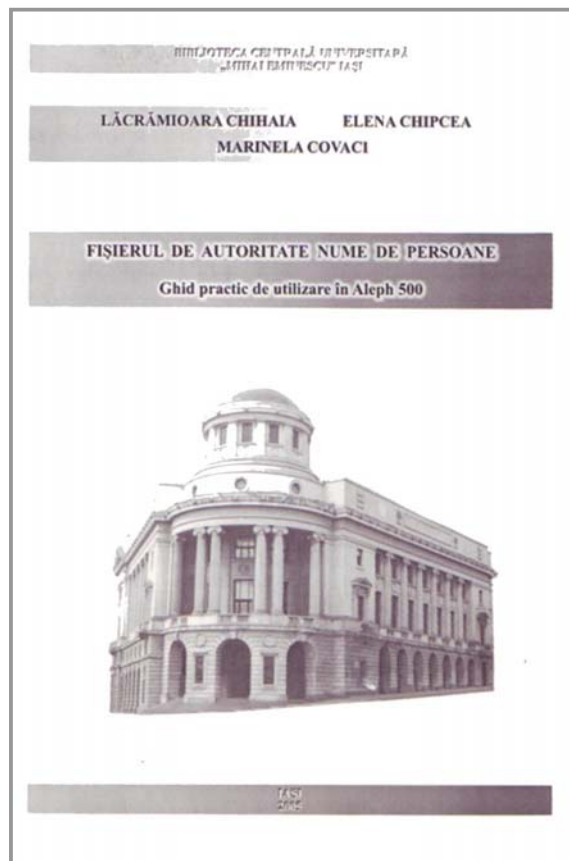
La **BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE**, întîlnim în fișierul de autoritate realizat pentru Nietzsche, Friedrich (1844-1900) următoarele date, despre: naționalitate (Allemagne avant 1945), limbă (allemand), Sex (Masculin) responsabilități (Auteur), data și locul nașterii (1844-10-15, Röcken, Allemagne), data și locul morții (1900-08-25, Weimar, Allemagne), caracterizare generală (Philosophe), alte forme ale

LA IAȘI, ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI – Elena Bondor: “Fișierul de autoritate”

numelui (Nietzsche, Frédéric (1844-1900); Nietzsche, Friedrich Wilhelm (1844-1900); Nietzsche, Federico (1844-1900)), surse folosite (Ainsi parlait Zarathoustra / Frédéric Nietzsche; trad. de l'allemand par Henri Albert, 1908).

LIBRARY OF CONGRESS optează pentru mai puține rubrici, dar oferă un număr mai mare al variantelor de nume. De exemplu, la rubrica Heading este notat numele complet al autorului, însoțit de anii între care a trăit: Nietzsche, Friedrich Wilhelm, 1844-1900. Variantele de nume (de la Used For/See From) sînt însoțite, de asemenea, de anul nașterii și anul morții filosofului: Nițshe, Fr. (Friedrikh), 1844-1900; Nietzsche, Frédéric, 1844-1900; Nietzsche, Federico, 1844-1900; Nietzsche, Fryderyk, 1844-1900 etc., etc. (în total, 22 de variante de nume). Urmează sursele variantelor de nume (rubrica Found In), ca în următoarele exemple: Barraqué, J. Séquence [SR] 1980?: container (Frédéric Nietzsche); Poza dobrem i zlem, 1990: t.p. (Fryderyk Nietzsche) etc., etc.

Un alt model ne oferă **HBZ, UNION CATALOG NORTH RHINE-WESTPHALIA** împreună cu **ÖSTERREICHISCHE NATIONALBIBLIOTHEK** (datele cuprinse în fișierele de autoritate din cele două cataloage sînt, în principiu, aceleași). Iată cîteva date despre Nietzsche și titlurile principalelor rubrici în care sînt grupate: 1) Nietzsche, Friedrich (*Personenname*); 2) 1869-1879 Professor für griech. Sprache und Literatur in Basel; Naumburg, Bonn, Leipzig, Basel, Weimar (Wirkungsorte) / 15.10.1844-25.12.1900 / Röcken / Weimar / Dt. Philosoph, Schriftsteller und klassischer Philologe, auch Dramatiker, Komponist, Dichter; langjährige Aufenthalte in der Schweiz und Italien / Philosoph; Schriftsteller (la rubrica repetabilă *Daten zur Person*); 3) Also sprach Zarathustra. - 1883 – 1891 / Così parlò Zarathustra. – 1957 / Empedokles. – 1896 / Der Fall Wagner. – 1892 / Die fröhliche Wissenschaft („La gaya scienza“). - 1930 etc., etc. (la rubrica *Werke der Person*); 4) Nietzsche, Friedrich Wilhelm / Nietzsche, Federico / Nietzsche, Federico G. / Nietzsche, Frédéric / Nietzsche, Frederico / Nietzsche, Friedrich W. / Nietzsche, Fryderyk etc., etc. (32 de variante de nume la rubrica *Verweisung / Verweisungform*).

Lăcrămioara CHIHAIA, Elena CHIPCEA, Marinela COVACI, *Fișierul de autoritate nume de persoane. Ghid practic de utilizare în Aleph 500*, Iași, Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu", 2005, 71 p.

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN grupează datele despre Friedrich Nietzsche în următorul fișier de autoritate, pe care îl redăm parțial: Nietzsche, Friedrich (rubrica *Name*); 1844-1900 (rubrica *Lebensjahre*); Röcken / Weimar / 1869-1879 Professor für griech. Sprache und Literatur in Basel; Naumburg, Bonn, Leipzig, Basel, Weimar (Wirkungsorte); Philosoph; Schriftsteller (rubrica *Beruf / Ort*); Nietzsche Federico / Nietzsche Federico G. / Nietzsche Frédéric / Nietzsche Frederico / Nietzsche Friedrich W. / Nietzsche Fryderyk etc., etc. (37 de variante de nume la rubrica *Namensvariante*).

Un model interesant, dar simplu, este oferit pe catalogul **NEBIS/ZB ZÜRICH**. Fișierul conține câteva date despre autor, în limbile germană, engleză și franceză: Nietzsche, Friedrich, Philosoph, Lyriker, Deutschland, 1844-1900 (*Name – deu*) / Nietzsche, Friedrich, Philosoph, Lyric Poet, Germany, 1844-1900 (*Name – eng*) / Nietzsche, Friedrich, Philosophe, Poète lyrique, Allemagne, 1844-1900 (*Name – fra*). Variantele de nume, în număr redus, sînt însoțite, de asemenea, de datele despre autor în cele trei limbi (Nietzsche, Friedrich Wilhelm / Nietzsche / Nicše, Fridrich / Nietzsche, Frigyes).

Fișiere de autoritate simple mai întîlnim pe cataloagele de la National Library of the Netherlands, Czech National Library, iar din Germania, pe catalogul SWB Union Catalog Southwest Germany.

În sfîrșit, să vedem cum a fost construit fișierul de autoritate pentru filosoful german la **Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași**. Îl cităm, în continuare, integral:

Sys. no.	000005028
Headings	<u>NIETZSCHE Friedrich (1844-1900)</u>
Sub. CSAR	Filosof, filolog, scriitor și compozitor german
Sub. CSAR	Studii liceale la Pforta. Studii de teologie și filologie clasică la Universitățile din Bonn și Leipzig. Profesor de filologie clasică la Universitatea din Basel (1869-1879). Din 1879 renunță la postul de profesor și se stabilește alternativ în Elveția, Italia și sudul Franței. Prieten al lui Richard Wagner
Seen from	NIETZSCHE Friedrich Wilhelm (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Friedrich W. (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE F.W. (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Fr. (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Federico G. (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Federico (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Frederico (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Frigyes (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Frédéric (1844-1900)
Seen from	NIETZSCHE Fryderyk (1844-1900)
Seen from	NICŠE Fridrich (1844-1900)
Seen from	NICŠE F. (1844-1900)
Seen from	NIC’ŠE Fridrix (1844-1900)

LA IAȘI, ÎN BIBLIOTECI ȘI NU NUMAI – Elena Bondor: “Fișierul de autoritate”

<u>Seen from</u>	NICSE F. (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NIČE Fridrih (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NIČE Fridrih Wilhelm (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NITSE Phreideriku (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NITSE Freiderikos (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NITSE Phrintrich (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NITSE Phr. (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NICH’E P’ridrihi (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NIETZSCHE (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NITSE (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NICAI (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NITČE (1844-1900)
<u>Seen from</u>	NICŠE (1844-1900)
SourceFound	BCUI (catalog vechi)
SourceFound	BNF
SourceFound	LC
SourceFound	KBN
SourceFound	NEBIS
SourceFound	SWB
SourceFound	HBZ
SourceFound	TIB
SourceFound	DDB
SourceFound	GBV
SourceFound	Biogr.-Bibliogr. Kirchenlexikon (on line)
SourceFound	Stanford Encyclopedia of Philosophy (on line)
Cat.Note	Opera: Die Geburt der Tragödie aus dem Geist der Musik (1872); Zur Genealogie der Moral (1887); Also sprach Zarathustra (1883-1891); Jenseits von Gut und Böse (1930)

La biblioteca universitară ieșeană s-a optat, după cum reiese din exemplul de mai sus, pentru construcția fișierelor de autoritate de o complexitate mai mare. Complexitatea, în acest caz, este dată de faptul că, pe lângă sinteza datelor biografice, în înregistrări sînt conținute variantele de nume cu care au semnat autorii (într-o gamă, pe cît se poate, completă), sursele folosite de catalogatori și lucrările importante ale autorilor. Toate acestea presupun o laborioasă muncă de cercetare și conferă înregistrărilor din Baza 10 a bibliotecii un caracter enciclopedic. Informațiile cuprinse în fișiere sînt utile nu doar catalogatorilor din bibliotecă, ci și publicului larg, căruia i se oferă, pe această cale, sinteze ale datelor privitoare la viața și opera autorilor care figurează în catalogul on-line al bibliotecii.